

Mundu birtualean euskararen presentzia «areagotzeko» bi proiektu abiatu dituzte

Adimen artifizialak eragin duen «iraultza sozial eta teknologikoaren» erronkei erantzutea izango dute helburu Iker-gaitu eta Clariah-eus-ek

JON AGIRRE

DONOSTIA. Teknologien erronkei erantzuteko eta batez ere hauek eskatzen dituzten testuzko eta ahozko datu-masa erraldioen eta euskarak, bestelako hizkuntza gutxituek bezala, eskaini ditzaketen datuen arteko arrakala murrizteko, bi proiektu berri landuko ditu UPV/EHUko Hitz zentroak, Iker-gaitu eta Clariah-eus, hartarako Eusko Jaurlaritzak bideratutako 1,68 milioi euroekin. «Ezinbestekoa da ikertzea euskarak gero eta ohikoagoak izango diren teknologietan presentzia izateko eta beste hizkuntzen parrera eramateko», nabarmendu zuen Eneko Agirre Hitz zentroko zuzendariak eta UPV/EHUko ikertzaileak.

Izan ere, teknologia hauek testuzko eta ahozko datu-masa erraldioak eskatzen dituzte, hizkuntza nagusiek erraz lor ditzaketanak baina hizkuntza gutxituen zat erdiestea zaila direnak. «Kalitate minimo bat behar dute datuek», azaldu zuen ikertzaileak hitzarmena aurkezteko agerraldian. Agirrerekin izan ziren Bingen Zupiria Kultura, eta Hizkuntza Politika sailburua; Eva Ferreira, UPV/EHUko errektorea. Hiruek azpimarratu zuten egun ematen ari den «iraultza teknologikoa eta honekin batera bizitzen ari garen iraultza intelektual

Zupiria, Ferreira eta Agirre, atzoko agerraldian. GORKA ESTRADA

DATUA

1,68

milioi euro bideratuko ditu Eusko Jaurlaritzak UPV/EHUko Hitz zentrorako hizkuntza teknologian ikeritzeko eta teknologia berriak garatzeko

eta soziala», besteak beste adimen artifiziala eta ChatGPT bezalako erabileraren bitartez, hainbat adituren ustez «industria iraultzaren parekoa».

Ondorioen aldagaia gehitu zuen Agirrek, «gizarteko beste hainbat arlotan» ematen direnak. Hauei erantzuteko buru-belarri ariko dira Hitz zentroko 70 langileak –diziplina anitzekoak, in-

formatikari, hizkuntzalari eta ingeniariak, esaterako– eta berau osatzen duten bi taldeak: bate-tik, testua oinarri duen IXA Taldea eta, bestetik, ahotsean oinarritzen den Aholab. «Gure helburua ikerketa, prestakuntza, transferentzia-teknologia eta berrikuntza sustatzea da, hizkuntza eta ahotsa ardatz duten adimen artifizialean», oroitu zuen.

Lehen proiektuak, Iker-gaituk, euskararen gaitasun maila, idatzizkoa zein ahozkoa, era automatikoan atzemateko gai den teknika sortzea izango du jomuga, ahots pertsonalizatuaren teknologia desgaitasuna duten pertsonengana iritsaraztea; espontaneoan transkripzioa hobetzea euskara eta gaztelania nahastean edo hainbat hiztun daudenean; eta ChatGPT bezalako elkarrizketa sistemak euskaraz ere beste hizkuntzen pare aritzea. Hori bai,

Hitz zentroko zuzendariak argi utzi du azken honetarako ueña urrun da oraindik.

Bigarren egitasmoak, Clariah-eus, Europako sare handi baterako lehoa ireki eta Europako azpiegitura horietan dauden baliabide eta tresna guztiak eskura jarriko ditu.

Euskararen erronkak

Dirulaguntza honen bitartez «teknika berriak» ikertuko dira eta hizkuntza teknologiaren sarea indartu euskararen presentzia bermatzeko, egotea «funtsezkoa» baita Ferreirak azpimarratu bezala. Hala, egungo erronka pasaden mendeko 60 hamarkadaren amaieran eta 70 hasieran euskaraz bizitakoarekin alderatu zuen errektoreak, euskara batua sortu zenekoa, eta Mitxelenaren hitzak ekarri zituen: «Ez da aski gure hizkuntzaren batasuna euskarak iraun dezan, baina bai premiazkoa, batasunik gabe ez baitu iraungo», ingurune digitalari erreferentzia eginik. Hitzarmenaren pausua bide horretan oso garrantzitsua dela iritzi zuen.

Bere aldetik, Zupiriak «azken bi agintaldietan ahalegin berezia» egin dela azpimarratu du hizkuntza politikak sustatu eta finkatzerakoan eta hartutako neurrietan unibertitate bidelagun izatea bilatu dutela. «Behar-beharrezkoa ikusten genuen unibertsitatera gerturatzeke». Gobernu programaren 118. konpromisoa ekarri zuen gogora hitzarmena kokatzeko eta horren baitan bultzatutako Gaitu hizkuntza teknologien programa.

Ildo horretan, zenbait erronka plazaratu zituen, egun euskaraz lor ezin direnak, esaterako mugikorrari esandakoa honek automatikoki idaztea. «Abiatzen dugun ekimenaren helburua hori da, laguntza irakasleei eta ikertzaileei tresnak datuz betetze eta entrenatzen euskaraz ere isla izan dezan». Eredu estandarra mintzagai, etorkizunari begira apustua bota zuen. «Lortuko dugu tresnak ere estandar hori ezagutzea».